

Dodatok č. 2 k školskému poriadku Materskej školy, Juhoslovanská 4, Košice

PREVENCIA A RIEŠENIE ŠIKANOVANIA DETÍ V MATERSKEJ ŠKOLE

2025

Článok 1

Úvodné ustanovenie

Tento dodatok upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí v materskej škole, postupy prevencie a metódy riešenia šikanovania.

Článok 2

Základné ustanovenia

(1) Na účel tohto dodatku sa rozumie

- a) **šikanovaním** v škole obťažovanie ¹ formou spravidla opakujúceho sa nežiaduceho správania šikanujúceho voči šikanovanému, ktoré je motivované úmyslom získať nad šikanovaným prevahu, šikanovaného ponížiť alebo získať vynútené mocenské postavenie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zstrašujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponižujúceho, potupujúceho, zneuct'ujúceho, zámerne zraňujúceho alebo urážajúceho prostredia vo forme verbálneho šikanovania, fyzického šikanovania, psychického šikanovania, emocionálneho šikanovania, nebezpečného elektronického obťažovania alebo nebezpečného prenasledovania,
- b) **priamym šikanovaním** šikanovanie, pri ktorom šikanujúci zameriava svoje konanie priamo na šikanovaného opakujúcim sa úmyselným verbálnym, psychickým, emocionálnym alebo fyzickým násilím, pri ktorom sú spravidla prítomní aj účastníci šikanovania; je spojené s cieľom získať prevahu v kolektíve,
- c) **nepriamym šikanovaním** šikanovanie, pri ktorom šikanujúci používa metódy a nástroje vzťahového násilia a emocionálneho vydierania, najmä v podobe prehliadania, ignorovania, zámerného vyčleňovania šikanovaného z kolektívu, šírenia nepravdivých alebo znevažujúcich informácií, citlivých zvukových záznamov (audiozáznamov), obrazových záznamov (videozáznamov) alebo zvukovo-obrazových (audiovizuálnych) záznamov o šikanovanom alebo manipulovaním názorov a postojov ostatných členov sociálnej skupiny k šikanovanému,

¹ § 2a ods. 4 zákona č. 365/2004 Z. z o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

- a) **šikanujúcim** dieťa alebo skupina detí, ktoré opakovane psychicky alebo fyzicky ubližujú šikanovanému,
- b) **šikanovaným** dieťa alebo skupina detí, ktoré sú vystavené šikanovaniu,
- c) **účastníkom šikanovania** dieťa alebo skupina detí, ktoré sú prítomné pri šikanovaní, alebo ktoré majú o šikanovaní vedomosť a nie sú šikanujúcimi ani šikanovanými,
- d) **dôvodom šikanovania** najmä osobitná charakteristika šikanovaného spočívajúca spravidla v jeho zdravotnom znevýhodnení, pohlaví, náboženskom vyznaní alebo viere, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine, sexuálnej orientácii alebo rodovej identite, jazyku, sociálnom, spoločenskom alebo majetkovom postavení jeho rodiny, alebo iná osobná charakteristika spojená spravidla s nosením okuliarov, nadváhou alebo nízkou pohybovou gramotnosťou,
- e) **verbálnym šikanovaním** opakované nadávanie, urážanie, posmievanie sa, dobiedzanie, vyhrážanie sa fyzickým útokom, navádzanie na fyzický útok, prikazovanie šikanovanému vykonať určitý úkon proti jeho vôli, zastrasovanie, vydieranie alebo vylúčenie šikanovaného z kolektívu,
- f) **fyzickým šikanovaním** nežiaduci a nechcený fyzický kontakt pre šikanovaného, pri ktorom šikanujúci šikanovaného opakovane bije, udiera, sáče alebo kope do neho,
- g) **psychickým šikanovaním a emocionálnym šikanovaním** ubližovanie negatívnym ovplyvňovaním psychiky, emócií, nálady a duševného rozpoloženia šikanovaného, najmä opakovaným ponižovaním, zosmiešňovaním, zahanbovaním, opovrhovaním, ohováraním v jeho neprítomnosti, rozširovaním nepravdivých informácií alebo urážaním rodinných príslušníkov alebo blízkych osôb,
- h) **elektronickým šikanovaním (ďalej len „kyberšikanovanie“)** verbálne, psychické šikanovanie a emocionálne šikanovanie uskutočňované v kybernetickom priestore bez fyzického kontaktu šikanujúceho a šikanovaného prostriedkami informačnej a komunikačnej technológie, ktoré môže mať aj anonymnú povahu, a pri ktorom šikanujúci dokáže uskutočniť útoky z rôznych miest, pričom šikanovaný sa o napadnutí nemusí okamžite dozvedieť a nemusí byť schopný identifikovať šikanujúceho; zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môžu byť prístupné veľkému počtu osôb a môže byť náročné ich odstrániť z kybernetického priestoru.

(2) Na účel tohto dodatku sa za šikanovanie **nepovažuje**

- a) jednorazový alebo impulzívny prejav násillia alebo agresie medzi deťmi akútnym neovládnutím emócií, ktoré bezprostredne odznievajú,
- b) prejav násillia alebo agresie medzi deťmi mimo školy, ktorý nevyplýva zo vzťahov medzi deťmi v škole, okrem kyberšikanovania,
- c) nezhoda medzi zamestnancom školy a dieťaťom súvisiaca s VV procesom.

(3) Skutočnosť, že šikanujúci nie je trestne zodpovedný z dôvodu nízkeho veku,² nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody.

(4) Zamestnanec školy, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie k prevencii a riešeniu šikanovania, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin

- a) neprekazenia trestného činu,³
- b) neoznámenia trestného činu⁴ alebo
- c) ublíženia na zdraví.⁵

² § 22 Trestného zákona.

³ § 341 Trestného zákona.

⁴ § 340 Trestného zákona.

⁵ § 155 až 158 Trestného zákona.

Článok 3

Prevenca šikanovania

(1) Pri prevencii šikanovania škola dbá na vytváranie bezpečného prostredia, v ktorom sa vznik šikanovania aktívne obmedzuje.

(2) Pri prevencii šikanovania škola primerane pôsobí na deti podľa ich veku a psychickej úrovne a intelektuálnej úrovne s dôrazom na hodnotovú výchovu.⁶

(3) Za prevenciu šikanovania v škole zodpovedá riaditeľka školy. Riaditeľka školy zabezpečuje činnosti súvisiace s prevenciou šikanovania prostredníctvom činnosti pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.

(4) Prevenca šikanovania sa zabezpečuje najmä:

a) využívaním takého obsahu výchovy a vzdelávania a takých metód a foriem výchovy a vzdelávania, ktoré posilňujú úctu, toleranciu, empatiu a solidaritu detí najmä voči sebe navzájom,

b) aktívnym sústavným výchovným pôsobením pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca vrátane prejavu záujmu o problémy dieťaťa v škole a mimo nej,

c) dlhodobou strategickou činnosťou, realizáciou overených preventívnych programov s doplnením o činnosti neformálneho vzdelávania najmä diskusie, organizovaných školou alebo inými subjektmi a mimoškolskými činnosťami, ktoré posilňujú v deťoch úctu, toleranciu, empatiu a solidaritu najmä voči sebe navzájom,

d) spoluprácou s rodičmi alebo inou fyzickou osobou, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, porúčnikom alebo opatrovníkom (ďalej len „zákonný zástupca“), alebo so zástupcom zariadenia, v ktorom sa vykonáva ústavná starostlivosť, výchovné opatrenie, neodkladné opatrenie alebo ochranná výchova (ďalej len „zástupca zariadenia“),

e) aktívnym prístupom orgánov školskej samosprávy pri navrhovaní a prerokovaní školského poriadku, školského vzdelávacieho programu a opatrení školy k prevencii šikanovania,

f) spoluprácou školy so zariadeniami poradenstva a prevencie, pričom pri prevencii šikanovania zariadeniami poradenstva a prevencie sa informovaný súhlas zákonného zástupcu nevyžaduje.

(5) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec posudzujú navrhované činnosti podľa odseku 4 písm. a) až e) z hľadiska predchádzania nežiaduceho vplyvu na deti v spolupráci so zariadením poradenstva a prevencie.

(6) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec priebežne informuje zákonných zástupcov alebo zástupcov zariadenia o opatreniach školy pri prevencii šikanovania najmä na webovom sídle školy, ak ho má zriadené, alebo na triednej schôdzi zákonných zástupcov v škole.

(7) Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy pri prevencii šikanovania. Riaditeľ školy v spolupráci s pedagogickou radou a orgánmi školskej samosprávy

a) rozpracúva opatrenia školy pri prevencii šikanovania v školskom poriadku,

b) zabezpečuje dôkladný výkon dozoru v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať.

(8) Riaditeľ školy

a) zabezpečuje vzdelávanie zamestnancov školy v oblasti prevencie a riešenia šikanovania,

⁶ Hodnotová výchova v školách, Štátny pedagogický ústav, 2022

- b) zapája do prevencie šikanovania orgány školskej samosprávy a zriaďovateľa,
- c) zverejňuje kontaktné údaje právnických osôb, ktoré sa zaoberajú prevenciou a riešením šikanovania,
- d) oboznamuje zamestnancov školy so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- e) zabezpečuje poučenie zamestnancov školy o skutočnosti, že šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku alebo skutkovú podstatu trestného činu,
- f) zabezpečuje poučenie zamestnancov školy o skutočnosti, že ak šikanujúci nie je trestne zodpovedný z dôvodu nízkeho veku, nie je to prekážkou na podanie trestného oznámenia a na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú šikanujúci spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú spôsobil na zdraví,
- g) informuje zamestnancov, zákonných zástupcov alebo zástupcov zariadenia o postupe pri zistení šikanovania.

(9) Prevenciu šikanovania možno vnímať v dvoch rovinách:

a) **Prevencia v širšej rovine** predstavuje súbor systémových opatrení, ktoré eliminujú vznik šikanovania alebo spomaľujú jeho vývoj. Preventívne systémové opatrenia tiež umožňujú zachytiť príznaky šikanovania v počiatočných fázach, čo sa ukazuje ako kľúčové pri jeho riešení:

- identifikácia a zabezpečenie kritických miest – monitorovanie priestorov, kde je predpoklad výskytu šikanovania (šatne, WC a pod.)
- uvedomenie si brzd a akceleratorov šikanovania – obmedzenie konania podporujúceho šikanovanie (zbytočné súperenie medzi triedami, prezentovanie „kultu stopercentnosti“, úspech jedného je prezentovaný ako neúspech iných, nespravodlivé hodnotenie, neprimerané sankcie a pod.) a podpora konania smerujúceho k minimalizácii výskytu šikanovania (prítomnosť osôb, ktorým sa môže dieťa zveriť, učitelia zaujímajúci sa o potreby detí).
- manažment rizikových situácií – identifikácia a spracovanie rizikových situácií, ktoré môžu vytvárať priestor pre šikanovanie (nové dieťa v kolektíve, prítomnosť detí s výraznou „inakosťou“ v kolektíve, detí so syndrómom CAN, prípady pozitívnej diskriminácie)
- monitoring sociálnej klímy – pravidelné jednoduché monitorovanie pocitov a potrieb detí v škole, identifikácia prirodzených autorít a vzťahových osôb, ktorým deti prirodzene dôverujú (sociometria, anketa na začiatku a v priebehu školského roka, neformálne návštevy OZ v triedach, školský ranný filter, ranné kruhy a pod.)
- tvorba siete spolupracujúcich subjektov (inštitúcie poskytujúce poradenské služby, preventisti, koordinátor ochrany detí pred násilím a pod.)

b) **Prevencia v užšej rovine** je chápaná ako realizácia preventívnych činností – aktivít, programov, modulov a iných foriem, ktoré sú špecificky smerované na problematiku šikanovania.

Pre odborného zamestnanca alebo školský podporný tím sa v rámci prevencie šikanovania odporúča s detskými kolektívami realizovať kontinuálnu preventívnu činnosť zameranú na predchádzanie vzniku násillia, ale aj na scitlivovanie zamestnancov a detí na vnímanie násillia. Rozsah koordinácie a realizácie preventívnych aktivít závisí od viacerých faktorov, napr. od toho, či ich odborný zamestnanec vykonáva sám alebo pracuje tímovo (napr. v spolupráci s triednym učiteľom, pedagogickým asistentom alebo kolegom so školského podporného tímu). Prevencia by mala byť systematická a všeobecne cielená na všetky triedy školy a intenzívnejšie na tie, v ktorých sa vyskytlo šikanovanie, alebo existujú signály, že tam môže vzniknúť. Medzi kolektívy s vyšším rizikom v tejto súvislosti patria napríklad kolektívy s deťmi s odchýlkami v správaní (napr. ADHD, PAS a pod).

Taktiež sú to kolektívy, v ktorých existujú znepriatelené neformálne skupiny, protežované deti, manipulujúce deti a pod. Môže to byť tiež trieda s vyšším počtom detí súperiacich o prvenstvo. Pri realizácii systematickej preventívnej činnosti je možné spolupracovať s odborným zamestnancom zariadenia poradenstva a prevencie, s preventivami z iných externých subjektov poskytujúcich poradenské služby a služby krízovej intervencie, ako aj s príslušníkmi polície (prednášky alebo besedy na vybrané témy) tak, aby preventívne aktivity mali svoju postupnosť, nadväznosť a napĺňali potreby triedy, kde sa realizuje.

Pod prevenciou šikanovania v škole sa rozumie vytvorenie a uplatňovanie podmienok na celkovú ochranu detí pred šikanovaním zo strany iných detí, teda predchádzanie a včasné riešenie prejavov (zárodkov) šikanovania.

Základné princípy:

- (1) Vedenie školy a pedagógovia berú do úvahy fakt, že šikanovanie môže mať závažné dôsledky dlhodobého charakteru a neraz aj celoživotné následky na duševné a telesné zdravie detí – obetí. Preto **nepodceňujú a nebagatelizujú riziko šikanovania**, pripúšťajú, že aj v ich škole/triede môže dôjsť k šikanovaniu.
- (2) Škola má vytvorenú funkčnú, konkretizovanú a jasne formulovanú **preventívnu stratégiu školy platnú pre všetkých bez rozdielov**.
- (3) **Pedagógovia cieľavedome vnímajú** (pozorujú) deti v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu i mimo neho (napr. počas školských podujatí...) - **ich prejavy, interakcie a najmä zmeny správania**. Citlivo pristupujú k zisťovaniu príčin zmien v správaní dieťaťa alebo nežiaduceho/rizikového správania (individuálnym rozhovorom...).
- (4) **V rámci výchovno-vzdelávacieho procesu** dávajú priestor na **budovanie sociálnych zručností detí**: pýtať sa na ich názory, akceptovať, resp. konštruktívne reagovať aj na odlišné názory - je dôležité počúvať a snažiť sa porozumieť dôvodu iného (kontroverzného) názoru, diskutovať s nimi o riešení (ich) problémov... Ako je známe, pri šikanovaní sú zvyčajne účastné 3 strany – šikanujúci, šikanovaný a svedkovia/ostatné deti v triede. V tomto ohľade je najúčinnnejšie, ak sa aktivity orientujú najmä smerom k prizerajúcej sa (mlčiacej) skupine. Je dôležité posúvať, **zvyšovať citlivosť a empatiu** triedy na túto tému, napríklad na dôsledky (neraz celoživotné) šikanovania pre šikanovaného, a zároveň na zodpovednosť ostatných – nájsť silu postaviť sa šikanujúcemu, nenechať sa manipulovať.
- (5) V prípade prejaveneho/zisteného agresívneho, resp. nežiaduceho správania, pedagóg najskôr **vyhodnotí/stanoví**, o aký **typ správania** ide - je nutné **rozlíšiť** „bežnú“ **agresiu, konflikt od šikanovania** (pri vyhodnocovaní prejavov násillia vždy zisťuje/posúdi, či sú prítomné črty šikanovania, napr. samoučelnosť agresie, nepomer síl, opakovanie, úmysel ubližovať, bezmocnosť obeť).

Článok 4

Preverovanie podozrenia zo šikanovania

- (1) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zostavuje skupinu zamestnancov školy, ktorá navrhuje a zabezpečuje postup pri riešení šikanovania; jej členmi sú najmä triedny učiteľ, psychológ CPP Karpatská 8, Košice.

- (2) Opatrenia, metódy a postupy pri obmedzovaní šikanovania a nápravy jej dôsledkov sa navrhujú tak, aby zodpovedali vývinovej zrelosti, emocionálnej zrelosti a veku šikanujúceho, šikanovaného a účastníkov šikanovania, vrátane detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
- (3) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec pri preverovaní incidentu, ktorý zahŕňa podozrenie zo šikanovania bez zbytočného odkladu najmä
- a) zabezpečí pomoc a ochranu potencionálnemu šikanovanému,
 - b) zabezpečí, aby v priebehu preverovania nedošlo k ďalšej konfrontácii medzi potencionálnym šikanujúcim a potencionálnym šikanovaným,
 - c) informuje zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia potencionálneho šikanujúceho, potencionálneho šikanovaného a potenciálnych účastníkov šikanovania,
 - d) spíše a zaeviduje záznam o incidente.
- (4) Riaditeľ pri incidente podľa odseku 3 podľa potreby kontaktuje
- a) zariadenie poradenstva a prevencie,
 - b) orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
 - c) poskytovateľa záchrannej zdravotnej služby.
- (5) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec pri preverovaní podozrenia zo šikanovania
- a) zabezpečí zistenie účastníkov šikanovania a ďalších svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov medzi účastníkmi šikanovania alebo medzi svedkami,
 - b) uchováva dôkazy o podozrení zo šikanovania v nevyhnutnom rozsahu a počas nevyhnutného času,
 - c) zabezpečí pri rozhovoroch podľa písmena a) prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
 - d) zabraňuje zľahčovaniu šikanovania a takému konaniu, ktoré môže viesť k neriešeniu šikanovania, preverovaniu šikanovania pod emocionálnym nátlakom alebo v prítomnosti iných detí alebo k zverejňovaniu informácií z preverovania šikanovania.

Článok 5

Opatrenia na riešenie šikanovania a nápravu jeho dôsledkov

- (1) Škola dbá na bezodkladné riešenie šikanovania podľa tohto dodatku.
- (2) Vo vzťahu k šikanujúcemu, riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec
- a) zabezpečí individuálny rozhovor odborného zamestnanca školského podporného tímu alebo odborného zamestnanca zariadenia poradenstva a prevencie so šikanujúcim za prítomnosti jeho zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia s cieľom objasnenia motivácie, sociálneho a rodinného pozadia správania šikanujúceho a určenia ďalšieho postupu; časti rozhovoru sa môžu konať aj bez prítomnosti zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia, ak na to dá zákonný zástupca alebo zástupca zariadenia preukázateľný súhlas,
 - b) navrhne podľa potreby intervenciu v zariadení poradenstva a prevencie alebo zabezpečí intervenciu prostredníctvom odborného zamestnanca školy, vrátane podporných činností v príslušnej triede a zabezpečí podmienky pre fyzickú a psychickú bezpečnosť detí príslušnej triedy,
- (3) Vo vzťahu k šikanovanému riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec
- a) zabezpečí podmienky na fyzickú a psychickú bezpečnosť šikanovaného a podľa potreby zabezpečí zdravotné ošetrovanie,
 - b) zabezpečí šikanovanému bezodkladnú psychologickú pomoc a podporu,

c) zabezpečí šikanovanému podľa potreby, po porade s príslušným odborným zamestnancom, ciele a systematickú podporu najmä prostredníctvom zariadenia poradenstva a prevencie,

d) spolupracuje podľa potreby so Štátnou školskou inšpekciou, regionálnym úradom školskej správy alebo s Úradom komisára pre deti.

(4) Vo vzťahu k účastníkom šikanovania riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec

a) zabezpečí účastníkom šikanovania podľa potreby individuálnu podporu a poradenstvo na základe posúdenia školského podporného tímu, školského psychológa alebo psychológa zariadenia poradenstva a prevencie,

b) zabezpečí skupinovú intervenciu v spolupráci so školským podporným tímom alebo so zariadením poradenstva a prevencie,

c) zabezpečí skupinové činnosti s cieľom smerovania detí k pozitívnym postojom a hodnotám a k rozvíjaniu schopnosti identifikovať sociálnopatologické javy primerane ich veku, najmä v rámci realizácie preventívnych programov, činností neformálneho vzdelávania.

Článok 6

Spolupráca so zákonným zástupcom a zástupcom zariadenia

(1) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec pri rozhovore so zákonným zástupcom alebo so zástupcom zariadenia šikanovaného, šikanujúceho alebo účastníkov šikanovania vo veci šikanovania dbá na zachovanie dôvernosti informácií.

(2) O rozhovore podľa odseku 1 vrátane informovania zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia podľa čl. 4 ods. 3 písm. c), vyhotoví riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zápis, z ktorého jedno vyhotovenie poskytne riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zákonnému zástupcovi alebo zástupcovi zariadenia.

Článok 7

Záverečné ustanovenie

Tento dodatok je platný v plnom rozsahu od 26.08.2025.

Ing. Marcela Šterbáková
riaditeľka školy

Prerokované v pedagogickej rade dňa: 25.08.2025